

se popis imena pjevača, kazivača i svirača, te kazalo pjesama po početnom stihu.

Prilog I. Ivančana o konavoskim narodnim plesovima pisan je na malo neuobičajen način. Nakon kratkog uvoda slijede „Općenite napomene o plesanju”, gdje na pitanja o plesu i običajima u vezi s plesom odgovaraju kazivači, tj. autor većinom doslovno citira kazivanja svojih informatora (koja su snimljena i prepisana s magnetofonske vrpce) te ih dopunjava podacima također dobivenim od kazivača, ali sažetom i prepričanim, zatim podacima iz literature, te svojim zapažanjima i zaključcima. Nakon toga slijede opisi pojedinih plesova, gdje se pored primjedbi o porijeklu plesa ili njegova imena, eventualnih varijanata i paralela, donosi deskriptivni zapis plesa te notni zapis muzike za taj ples, zapis plesnog koraka po sistemu dr. Zganca i labanotacijom (Labanovim plesnim pismom). Kinetogrami su, na žalost, većinom loše štampani pa su teško čitljivi. Zatim slijede notni zapisi čitavih pojedinih plesova, koje je snimio i transkribirao S. Stepanov. Na kraju je kratak zaključak, popis kazivača i tumač manje poznatih riječi.

Za folklorist je interesantan i članak *Jevte Milovća* „O autorstvu jedne epske pjesme”, u kojemu autor, koristeći se historijskim dokumentima, dokazuje da je autor pjesme „Oveta kučka” (štampane bez naznake autora u cetinjskom almanahu *Grlica* 1836. god.) bio zapravo Njegoš. Uz historijski materijal autor svoju tvrdnju dokazuje i analizom pjesme i uspoređivanjem s nekim drugim Njegoševim stihovima.

Zorica Orepić

NARODOPISNÝ VĚSTNÍK ČESKOSLOVENSKÝ, Ročenka věnovaná 100. výročí narození Lubora Niederla. Hlavní redaktor VÁCLAV FROLEC. Narodopisna společnost československá při ČSAV. Ročník I (XXXIV), Brno 1966, 136 str.

God. 1966. izlazi po drugi put obnovljeni Narodopisný věstník československý posvećen 100—godišnjici rođenja Lubora Niederlea. U uvodj riječi glavnog redaktora zacrtan je program časopisa, koji bi trebao izlaziti kao godišnjak i baviti se u prvom redu pitanjima narodne kulture slavenskih naroda.

František Šach u ovom broju časopisa raspravlja o podrijetlu slavenskog pluga. Za osnovu svoje teme uzeo je alternativne pretpostavke L. Niederlea o rimskom ili slavenskom podrijetlu pluga. Međutim, od Niederlove pretpostavke da su Slaveni primili plug od Rimljana posredstvom Germana u mnogome su se do danas izmijenila saznanja o načinu oranja u Rimljana kao i o podrijetlu pluga kod Slavena. Niz arheoloških nalaza u južnoj Rusiji, južnoj Poljskoj i Čehoslovačkoj pokazuje da se ralo razvilo u asimetričnu oraču spravu produžavanjem desne a skraćivanjem lijeve strane lemeša. Ovo područje sačuvalo je i neke osobitosti konstrukcije koje ukazuju na plug kao davno zajedničko dobro Slavena. Neke osobitosti oblika sergejevskog pluga iz polovine I tisućljeća prije naše ere upućuju na to da je način oranja karakterističan za plug u istočnoslavenskim krajevima, mnogo stariji, što ide u prilog alternativnom zaključku Niederlea o davnom istočnom podrijetlu slavenskog pluga.

Ján Podolák daje prikaz starog oblika pripreme tla krčenjem i pepeljenjem raslinja u šumskim predjelima Zapadnih Karata na temelju terenskih ispitivanja i etnografskog materijala iz XIX i prve polovine XX stoljeća. Osvrće se na pravno-gospodarske i historijske temelje tog oblika gospodarstva, a sve dopunjuje podacima iz literature i usporedbama s područja susjednih slavenskih zemalja. Paljenje i upotreba motike i pri krčenju i pri paljenju raslinja na zemljištu, ostavljeno na ugaru, otežava da se ta dva oblika gospodarstva razlikuju. Glavni kriteriji koji bi omogućavali podjelu bili bi funkcija tako dobivena zemljišta i funkcija samog ognja. Članak je bogato ilustriran fotografijama.

Vilém Pražák osvrće se na teorije njemačkih autora po kojima je slavenska dvoprostorna kuća nastala po uzoru na njemačku franačku kuću. Glavni oslon tog tvrdnji bio je slavenski naziv »izba« izvođen posredstvom germanske riječi »stuba«. Zahvaljujući novijim arheološkim istraživanjima i proučavanju načina stanovanja, Pražák ukazuje na to da utjecaj franačke kuće nije bio tako velik kako se prije mislilo. Smatra da franački kulturni utjecaj dolazi mnogo kasnije, odnosno da ga nije ni bilo pri formiranju slavenskog doma.

Václav Frolec govori o postanku naselja iregularne izgradnje. Ovakve skupine dcmova, okupljene bez jasnog plana, veoma su stare i mogu ih potvrditi arheološki nalazi, a nastajale su i u novije vrijeme u skladu s razvojem porodičnih i društvenih institucija. Autor pridaje osobitu važnost vezi koja postoji između skupina obitelji srodnika i ovog tipa naselja, odnosno njihovu nastajanju iz svega nekoliko patronimičkih obitelji.

Soňa Švecová opisuje domove Čičmana (sjeverozapadna Slovačka), u kojima živi u jednoj sobi po više obitelji, i smatra da su zajednički dom i zajednička soba izraz ekonomske nužnosti. Podrobno opisuje način diobe jedinica, njihova posebna i zajednička dobra, kao i sastav pojedine obitelji i zajednice. Autorica naglašava da ovaj problem zajedničkog stanovanja treba još istraživati.

Ivan Koev u potvrdu bugarskom podrijetlu Kapanaca navodi niz elemenata koji su izrazito slavenskoga karaktera. Bugarsku pripadnost Kapanaca potvrđuju i nazivi naselja u turskim spisima XV, XVI i XVII st.

Oldřich Sirovátka, uz niz podudarnosti među češkom i ruskom baladom, konstatira razlike, koje nisu uvjetovane samo nejednakim načinom života, već stilom i dikcijom. Tako, npr. nasuprot opisa go'c stvarnosti koji daju češke balade, ruske obiluju širinom i opisom detalja. Kao daljnju razliku autor navodi u ruskoj baladi isticanje imena osoba i mjesta, dok su u češkoj baladi i osobe i mjesta radnje anonimni. Kao osobitost ruske balade ističe i ponavljanje riječi. Razlike postoje i u dijalogu: u češkoj se baladi njime izražava dramatičnost radnje, dok je u ruskoj dijalog više epski, opisan i emocionalan. Razlike postoje i u početku balade, u ukrasima i tretiranju ljubavi. Sve ovo potkrijepljeno je primjerima i ruske i češke balade.

Casopis završava recenzijama novije stručne literature.

Vlasta Domaćinović

NARODOPISNÉ AKTUALITY. Krajské středisko lidového umění ve Stražnici. Redaktor JOSEF TOMEŠ. Stražnice, 1964, č.1; 1965, č.1—2, 3—4; 1966, č.1, 2, 3—4; 1967, č.1, 2.

U drugoj polovini 1964. godine Centar, a sada Zavod za narodnu umjetnost u Stražnicama (*Ústav lidového umění ve Stražnici*) objelodanio je prvi svezak časopisa *Národopisné aktuality* (Etnološke aktuelnosti).

U prvom broju redakcija je iznijela svrhu pokretanja časopisa i tematsku podjelu njegova sadržaja. Kroz četiri godine izlaženja *Národopisné aktuality* su postale značajan i aktuelan informator čehoslovačke stručne javnosti, na čijim stranicama su radovi prominentnih čehoslovačkih etnologa. Redakciji na čelu s J. Tomešom, odajemo priznanje za sadržajni raspon časopisa. Njime je omogućeno objelodanjenje toliko potrebnih teoretskih razmatranja u etnologiji, diskusija novih saznanja o terenskim istraživanjima, a također i ocrtavanje likova i djela narodnih umjetnika.

Zaključni dio časopisa čine jubilarni članci i nekrolozi, recenzije knjiga, časopisa i zbornika, prikazi konferencija, izložbi, muzeja i televizijskih folklornih emisija. Studije imaju kratak rezime na stranom jeziku, a upotpunjene su bilješkama i literaturom, fotografijama, notnim priložima i crtežima.

U prvom broju V. Frolec i D. Holý razmatraju problem vrijednosti etnoloških i folklornih dokumenata u članku »Národopis kao historijska znanost«. Zatim J. Tomeš prikazuje svadbene igre na Hornjackom, J. Jančař obrazlaže problem interakcije narodne tradicije i sadašnjosti, a D. Holý kritizira odnos stručnjaka prema prikazima festivala u mjestu Stražnice, koji su konfuzni i nezadovoljavajući g. 1965. Slijedi rasprava J. Chloupeka o jezičnoj znanosti i etnologiji. Jančařov prilog poznavanju razvoja tradicionalnog narodnog odijevanja na Kunovskom i nastavak diskusije o folklornom festivalu Stražnice (1-2/65), zatim studija K. Fojtíka »Etnologija i sociologija« te prilog V. Svobodove o figuralnom vezu u gorštaka (3-4/65). Tematski se niz nastavlja priložima V. Podborskog »Etnologija i arheologija«, L. Lenga o tehničkim uslovima adekvatne transkripcije polifone narodne muzike i već navedenom diskusijom (1/66), zatim člankom H. Laudove o pojmu i